

EGLUTĖ

LAPKRITIS-GRUODIS *2007* NOVEMBER-DECEMBER VOL 58 NR. 5

EGILUTĖ

LAPKRITIS-GRUODIS *2007* NOVEMBER-DECEMBER VOL 58 NR. 5

PRIE EGLUTĖS SUSIRINKO:

Kalėdos....1

Sudie, senieji metai....2

Pasakų senelės pasakos

Taikos teisėjas....3

Briedis eina į svečius....8

Medžiotojai....8

Pūga....9

Kalėdų žvaigždė....10

Iš kur atsiranda spalvoti

šapnai....11

Pasaka Jėzuliui....16

Juokų maišelis...32

Galvosūčiai...33

Senolio padavimai,
legendos, istorijos

Rambynas....17

Žema žiema....21

Pilna kojinių dovanų

arba pudingo

paslaptis....22

Ar žinai?...27

Pirmame viršelyje: Veber Olgos piešinys. Malomožaisko vid. m-la (Būdviečių), Nemansko (Ragainės) rajonas, Kaliningrado (Karaliaučiaus) kraštas.

EGILUTĖ: mėnesinis lietuviškas laikraštėlis vaikams užsienyje. Išeina 5 numeriai per metus; prenumerata - 15 US dol., į Lietuvą ir kitus kraštus - 20 US dol. Atsiųstą medžiagą redakcija taiso ir tvarko savo nuožiūra.

LEIDŽIA: JAV LB Švietimo taryba

REDAKTORĖ: Aušra Spitrienė

ADMINISTRACIJA, MAKETAVIMAS, SPAUSDINIMAS: Ričardo spaustuvė. tel.: 708-430-1911

EGILUTĖ (USPS 169-200)(ISSN 1078-411X) a magazine for children in Lithuanian language. Published 5 times a year except July and August. Yearly subscription \$15.00 single copy \$3.00, to Lithuania and other countries. \$20.00 (USA currency). Published by Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL 60465. Second class postage paid at Lackport, IL 60441. Postmaster send address corrections to:

Eglute Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL 60465.

Kalėdos

Vytė Nemūnėlis

Kalėdos, Kalėdos! –
Liūliuoja varpai,
Kalėdos, Kalėdos! –
Dainuoja vaikai,

Ir žalios eglutės prie apsnigto kelio
Viršūnes į dangų šlamėdamos kelia.

Kalėdos, Kalėdos
Jau eina pas mus,
Jau lanko giružę,
Laukus ir namus,

Jau supa mūsų širdį,
džiaugsmu ją pripildo,
Ir skambanti "Glorija"
sielą mūsų šildo.

Kalėdos, Kalėdos! –
Varpeliai skambės,
Kad gimusį Kristų
Mes mylim kalbės,

O Kūdikio meilė kaip saulė auksinė
Gaivins mūsų žemės ir mūsų krūtinę.

EGLUTĖ

Sudie, Senieji Metai

Vytė NEMUNĖLIS

Sudie, senieji metai,
Pas mus gražiai gyvenę,
O po linksmų Kalėdų
Tuoį ėmę ir pasenę.

Jauni ir smagūs buvot,
Linksmųjų daug turėjot,
Žiedų pribarstėt žemę,
Paukščiukų priperėjot.

Vaikus upely maudėt,
Daug obuolių pririnkot,
O Gruodis kai atėjo,
Sušalot ir sulinkot.

Keliaukit sau laimingi!..
Naujieji neužgaišo –
Ir jie mums dovanėlių
Atneš gal pilną maišą.

Iš avelių debesų
Vėjo siūlu vilnoniu,
Mezga pasaką senelė,
Deda pasakų skrynelėn.
Atsisėsk ir paskaityk
Pasakų šalin sugrižk.

Matai, kad pasakose būna daug visokių gražių senoviškų ir nevisai suprantamų žodžių. Bet nenusimink - Senelė tau paaiškins.

TAIKOS TEISĖJAS

Pasaka

Žvėreliai nusprendė išsirinkti taikos teisėją, kad būtų kam teisingai spręsti ginčus ir, jei prireiktų, sutaikyti susipykusius draugus. Ėmė visi svarstyti ir bartis, ką išrinkti. Tai nebuvo paprasta, juk reikėjo išrinkti patį protingiausią.

Ant šakelės tupėjo Šarka ir skleidė naujienas, kurių buvo prisirinkusi per visą dieną. Ji pažvelgė į žvėrelius iš viršaus ir pasakė:

- Man atrodo, kad niekas miške nežino daugiau negu aš. Regis, aš ir esu protingiausia. Todėl turėčiau būti teisėja!

Žvėreliai susimąstė ir sutiko. Šarka iš tiesų viską žino. Nieko nuo jos nenuslėpsi. Visada sužino visas naujienas.

Taigi Šarka, tapusi taikos teisėja, ėmė svarstyti:

- Kam laukti ginčų ir peštynių? Juk aš apie visus viską žinau ir visiems nurodysiu jų klaidas. Jeigu kiekvienas pakeis savo kvailus įpročius, nebus

Svarstyti

- aptarinėti ir apie tai kalbėti.

Šarka

Peštynės

- būna tarp gaidžių ir neklažadų vaikų.

jokių vaidų.

Ir mato pro šalį einantį Lokį Šleivakojį. Gerai, pradėsiu nuo jo.

Ir nuskrido Šarka prie Lokio.

- Šleivakojį Rudasis, anąkart girdėjau, kad esi, atleisk, netašytas ir storas. Užtenka tau pereiti per mišką ir visus žvėrelius išgąsdini. Pats nemedžioji, o kaišioji nosį į svetimus reikalus. Tai viskas.

Lokys išsėdėjęs suriaumojo. Iš išūčio tvojo letena į medį, net skiedros pažiro. Bet Šarkai nė motais. Ji jau skrenda toliau.

Ir štai pamatė ji patenkintą Vilką, risnojantį iš kažkokių vaisių.

- Ak, mielas bičiuli. Ko tik aš apie tave negirdėjau! Tai, ką apie tave kalba Kiškis su Ežiu, nesvarbu. Bet pačiam blogiau tai, kad jiems pritaria Lokys ir Lapė. Bet geriau jau apie tai pamiršk.

Vilkas kaip mat neteko geros nuotaikos.

- Jau šito tai nepamiršiu, - parodė dantis Vilkas ir dar jais caktelėjo.

Bet Šarka jau atskubėjo ir pas Lapę.

- Net nežinai, miela Ilgasnape, ko tik miške apie tave nepasakoja. Apie tave, atleisk, kalba kaip apie vagilę. Neva nenori

Vaidai

- ginčai ir
nesutarimai.

Skiedros

- tai tokios medžio
plokštelės
kuriomis seniau
stogus dengdavo.

Nugvelbti

- paimti kas tau
nepriklauso.

Užsiplieskusi

- staiga užpykusi.

Šakelė trakstelėjo.

- turbūt nuo vėjo
ar šiaip lūžo.

gyventi sąžiningai medžiodama, o tik ir dairaisi,
kaip čia nugvelbus, kas blogai padėta.

- Kas apie mane taip kalba? - paklausė iš
prigimties raudonkailė Lapė, dabar dar labiau
užsiplieskusi.

- Visi - Lokys ir Vilkas, ir Kiškis pakikena, -
sutarškėjo Šarka ir jau skrenda toliau.

Atsitūpė ji krūme, po kuriuo buvo pasislėpęs
Kiškis. Šakelė trakstelėjo, ir Kiškis iš baimės
iššoko. Pamatęs Šarką, jis su palengvėjimu
atsikvėpė.

- Tai bent išgąsdinai mane!

- Ech, Kiški, geriau bijotumei to, kas tau už
nugaros šnekama. Kad tave vaikosi Vilkas ir Lapė,
kai kam kelia nemažai juoko. Geriau jau kur nors
išsikraustytumei.

Gal ir žinojo Kiškis, jog nėra drąsuolis, bet
vis tiek labai susigėdo.

Šarka apskraidė visus ir visiems
nurodė jų trūkumus. Ežiukui pasakė,
jog badosi, voveraitei - kad
švaistosi uodega, Pelytei -
kad yra pilka ir silpna.

O dabar,

mąstė Šarka, miške prasidės naujas gyvenimas ir ateis nauji laikai, geresni už praėjusius. Bet taip neatsitiko. Žvėreliai vienas į kitą žiūri kreivai, pasipūtę, vienas su kitu nesikalba. Net ir Zuikis, kuris paprastai nepyksta, vaikščioja įsiutęs. Miške pasidarė nebeįmanoma gyventi.

Visa tai stebėjo senas Varnas. Ilgai jis tylėjo, bet galiausiai nebeišlaikė. Sušaukęs visus žvėrelius, Varnas tarė:

- Kam vienas ant kito griežiate dantį? Kiekvienas užsispyręs kaip ožka. Pavyzdžiui, Lokys. Sakote, kad jis netašytas ir išbaido visus paukštelius? O kam jums reikia tų paukščių? Nors Lokys ir didelis, bet geras. Niekas apie jį negalėtų blogo žodžio pasakyti.

Žvėreliai sutiko, o Lokys nudžiugo. Kiekvieną norėjo apglėbti, bet ne kiekvienam jo glėbyje patiko.

Tuo tarpu Varnas tęsė:

- O dabar pakalbėkime apie Vilką. Žvėrelius jis medžioja ne todėl, kad yra piktas, o kad išgyventų. Nieko negrobia veltui, tačiau šieno žiaumoti nemoka.

Visi supratingai linksėjo galvas. Varnas teisus. Kai Vilkas sotus, tikrai nieko negaudo. Vilkas taip susijaudino, kad net prisižadėjo tris dienas laikytis pasninko.

Paskui Varnas pažvelgė į Lapež.

Netašytas

- labai didelis ir grubus, kur eina - ten kliūna.

Griežiate dantį

- pykstate.

Žiaumoti

- negražiai valgyti neskanų maistą.

Apsukri

- labai gudri.

- Ir kokia čia bėda, jei Ilgasnapė iš vištidės pavagia vištytę? Ji tokia apsikri, kad pergudrauja ir žmones, ir šunis. Nejaugi galime ją kaltinti dėl gudrumo?

Po Lapės Varnas kreipėsi į Kiškį.

- Tik pažvelkite į Žvairį. Nejaugi jis bailys? Kiškis - visai ne bailys, bet paprasčiausiai atsargus. Ir dėl tokio apdairumo išsaugo gyvybę. Zuikis įsidrąsino ir išsitiesė. Kaipgi nebūsi atsargus, jei miške kiekviename žingsnyje gresia pavojus!

Varnas pakalbėjo apie visus ir nė vieno nepamiršo. Žvėreliai apsižvalgė, ir visi jiems pasirodė visai kitokie.

- Varne, tu - miške protingiausias, būk taikos teisėju! – šaukė žvėreliai.

Šarka paprieštaravo:

- Kaip tai? Aš žinau daugiau negu Varnas, visą dieną sparnų nenuleisdama renku naujienas, o jūs sakote, kad jis protingiausias.

Varnas, it skaitydamas jos mintis, įdėmiai pažvelgė į Šarką ir tarė:

- Žinoti - tai dar ne viskas. Kad kas nors taptų protingu, turi mokėti ir mąstyti.

- Kaip tai mąstyti? - nusistebėjo Šarka.

Bet šito ji nemokėjo. Galbūt todėl ir netapo taikos teisėja?

BRIEDIS EINA Į SVEČIUS

ALMA KAROSARĖ

Štai, šerkšną nuo šakų nukrėtęs,
Į miško tankmę eina briedis.
Toks išdidus. Ragai šakoti.
Gal eina jis draugų ieškoti?

Sulaikęs kvapą įsiklauso
Į speigo traškesį, paukščius
Ir, triokštelėjęs šaką sausą,
Patraukia tiesiai į svečius.

Pas ką? Pas vilką? Brolį briedį
Jis brenda taip giliai giliai?
Kaip toj tankynėj įžiūrėti,
Kur eina jo žiemos keliai?

MEDŽIOTOJAI

ALMA KAROSARĖ

Kūrenasi ugnelė
Pusnėtam pagiry.
Ten laužą susikūrė
Medžiotojai tikri.

Ir šautuvus jie turi,
Ir veltinius šiltus.
Tik kiškiai jau pasprukę
Per keturis varstus.

Kikena ilgaausiai
Toli, labai toli,
Kur iš didžiausio vamzdžio
Pataikyt negali.

Pūga

Violeta PALČINSKAITĖ

- Oi, pūga, pūga, pūga,
Kur buvai per naktį, ką?

- Aš visuos kiemuos buvau -
Medžiams kailinius siuvau.
Tai dabar jau jiems nešalta -
Turi po kailinį palatą.

- Oi, pūga, pūga, pūga, -
Ką veikei iš ryto, ką?

- Išėjau į tyrą orą,
Išdažiau kiekvieną tvorą.

- Oi, pūga, pūga, pūga,
Ką darei per dieną, ką?

- Aš praeiviams plaukus vėliau,
Skrybėles į viršų kėliau.
Kad atrodytų gražiau -
Dangų su žeme maišiau.

- Oi, pūga, pūga, pūga,
Vakare ką veiksi, ką?

- Tai kas mano sumanyta,
Pamatysi kitą rytą.

Kalėdų žvaigždė

Buvo vėlyvas Kūčių vakaras. Miškas ramiai miegojo po baltu žiemos apklotu. Tylu ir ramu buvo miškinukų trobelėje. Po sočios Kūčių vakarienės visi jau sapnus sapnavo, tik mažoji Švelnytė, jauniausioji miškinukė, niekaip negalėjo užmigti. Ji vis prisiminė tėčio pasakojimą apie Kalėdų burtus ir stebuklus. „O, kad galėčiau bent vieną stebuklą pamatyti!..“ – svajojo Švelnytė.

Staiga jos lange suspindo sidabrinis spindulėlis. Pašoko Švelnytė, pažvelgė pro langą ir pamatė: lauke stovi neapsakomo grožio mergelė. Jos akys spindi kaip žvaigždės, ilgi plaukai žvilga auksu, o lengvas, plonytis lyg migla rūbas žėri kaip sniegas saulėtą žiemos dieną. Rankose mergelė laiko krepšelį, kupiną mažų žvaigždelių.

- Oi, aš
tikriausiai

sapnuoju... – negalėjo patikėti Švelnytė. Bet gražioji mergelė pažvelgė į ją, linksmai nusišypsojo ir iš krepšelio paėmusi vieną žvaigždėlę pūstelėjo miškinukei. Švelnytė pajuto, kaip jos širdelė suspurdėjo iš džiaugsmo.

- Kas tu esi? – sušnabždėjo mažylė.

- Aš Kalėdų Žvaigždė! Šiąnakt dovanoju džiaugsmą!

- Tai rytoj visi bus laimingi?

- Ne, laimingi bus tik laukiantys Kalėdų...

Žvaigždėlė pakilo ir nuskriejo. Tik sidabrinė juosta dar kurį laiką spindėjo pavėjui.

Kokia laiminga buvo Švelnytė! Jos didžiausias kalėdinis noras išsipildė. Ji pamatė stebuklą! Dabar ji žino, kodėl visi, sulaukę šios šventės, taip džiaugiasi. Naktį juos aplanko Kalėdų Žvaigždė...

IŠ KUR ATSRANDA SPALVOTI SAPNAI?

RIMANTAS MAČIOKAS

Kartą nutiko taip,
kad mirė Sapnų
karalystės valdovas.

Susirinko visi
Sapnų karalystės
gyventojai – ir maži, ką
tik gimę sapniukai, ir
storuliai sapnų pirkliai,
ir keistieji sapnai –
susitraukę, pamėlę,
barzdos iki žemės, -

išlydėti savo karaliaus į amžinąsias dausas. Sapnų karalystėj mirusio niekas neužkasa į žemę. Sapnų karalių sudegino šventoje ugnyje, ir jo dvasia kaip žydras dūmelis pakilo į aukščiausio pasaulio kalno viršūnę, kur, apsiaustos auksaspalvio rūko, ir yra Dausos.

Kai sapnų karaliaus nebeliko, karalienė Svaja tarė visiems susirinkusiems:

EGALYBĖ

- Aš viena nepajėgsiu valdyti visų sapnų, nes mūsų labai daug, ir mūsų žemės plačios. Kaip mums išsirinkti naują karalių?

Visi sapnai galvojo minutėlę, po to kiekvienas pasiėmė saujelę pelenų iš jau atvėsusio laužo ir išsivaikščiojo kas sau – kiekvienas į savo namelius, užsidarė visi duris, langus, ir pradėjo burti savo ateitį iš atsineštų pelenų.

Supratusi, kad sapnai nerinks naujo karaliaus, nes jiems burtai svarbiau, Svaja susikvietė visus Sapnų karalystės ministrus.

Ministrai galvojo tris dienas, o ketvirtosios ryte pranešė karalienei, jog teks surengti turnyrą, kas nugalės jame, tas ir bus karalius.

Šaukliai išnešiojo šią žinią po visas kaimynines karalystes. Po kiek laiko sugužėjo daugybė princų. Dvi dienas visi atvykėliai bandė savo jėgas – bėginėjo, šokinėjo, plaukiojo, nes sapnų karaliumi gali tapti tik tas, kas labai stiprus. Baigiantis antrajai rungtynių dienai, paaiškėjo, kad stipriausi iš visų ateiviai iš Vaivorykščių šalies. Svaja paprašė juos pasilikti, o visiems kitiems pasiūlė keliauti namo. Šimtas penkiasdešimt Niektauškių susiruošė skristi į tėvynę lėktuvu, bet kai tiek jų sulipo į lėktuvą, išlūžo grindys. Visus juos paguldė Sapnų karalystės ligoninėj, o maži sapniukai ėmėsi gydyti,

pasakodami jiems visokiausius sapnus. Po kiek laiko visi Niektauškiai pasveiko ir iškeliavo namo.

Svaja tarė Vaivorykščių šalies princams:

- Turėsite atlikti tris darbus. Tas kuris geriausiai juos atliks, bus Sapnų karalystės valdovas. Pirmasis darbas – nukeliauti į jūrą ir

atnešti tai , ką
ten rasite
gražiausia.

Netrukus
princai grįžo.
Žydrasis parnešė
stebuklingų akmenėlių
iš giliausios jūros vietos,
Raudonasis atnešė
auksinę statulėlę iš

paskendusio laivo, Juodasis – aštrų kalaviją su deimantine rankena, o Pilkasis atnešė piešinėlį. Jis jūroje rado Jūratės ir Kastyčio rūmus ir juos nupiešė.

Tada karalienė paprašė, kad princai parneštų po gražiausią žvaigždę. Visi taip ir padarė, tik Pilkasis grįžo tuščiomis rankomis.

- Karaliene, - tarė jis, - rašyti nuo dangaus žvaigždes neišmintingas ir niekam nereikalingas dalykas. Dangus naktį būtų juodas, jei kiekvienas nuo jo nusiskintų po žvaigždę.

- Gerai, - tarė karalienė, - o dabar atneškite kiekvienas po gėlių puokštę.

Žydrasis princas atnešė mėlynų rugiagėlių, Raudonasis – auksalapių rožių puokštę, Juodasis – erškėtrožių žiedų iš miesto, kuriame miega karalaitė, o Pilkasis princas atkišo Svajai sudžiūvusią pernykščių gėlių puokštelę.

Karalienė prabilo:

- Darbus geriausiai atliko Pilkasis princas. Jūroje esančios brangenybės, kardai su deimantinėmis rankenomis nėra gražiausi daiktai. Stebuklingi akmenėliai, ištraukti į krantą, pavirsta paprasčiausia skalda. Jūroje gražiausi – Jūratės rūmai. Pilkasis princas padarė išmintingiausiai, kaip galėjo pasielgti – atnešė jų piešinėlį. Juk gintarinės pilies ant delno neatneši.

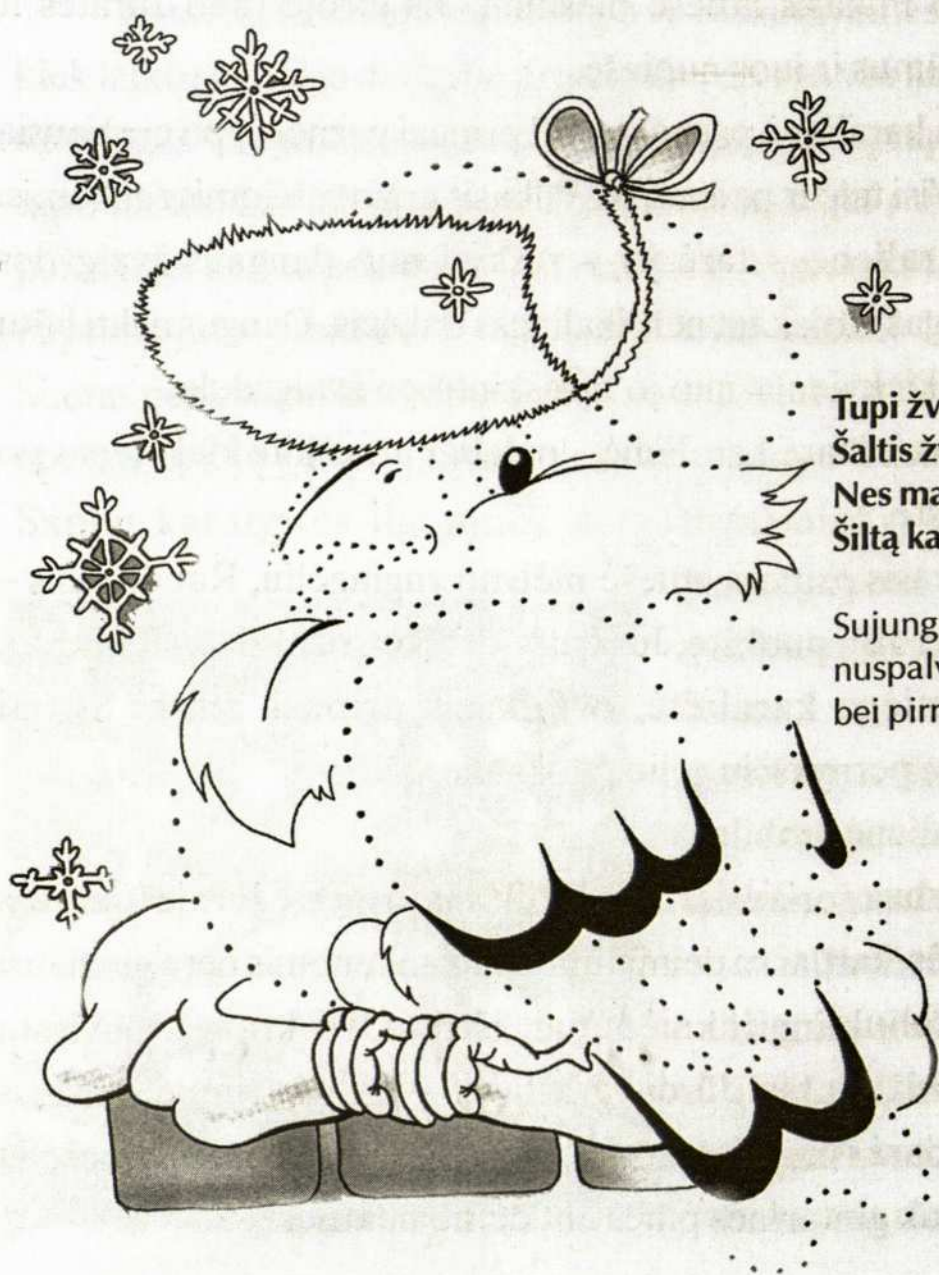

Pilkasis princas nenuraškė nuo dangaus žvaigždės, nes žvaigždės būna žvaigždėmis tik tol, kol jos spindi danguje.

Pilkasis princas, atnešdamas pernai žydėjusių gėlių stagarėlius, nenužudė nė vienos gėlės. Juk gėlės miršta kai jas nuskini. Tad Sapnų karalystės valdovu bus Pilkasis princas.

- Karaliene, - tarė Pilkasis princas, - aš sutiksiu būti karaliumi, jei leisi, kad visi mano broliai, Vaivorykščių šalies princai, padėtų man karaliauti. Jei man nepadės spalvingieji broliai, žmonių sapnai liks pilkais, kokiais iki šiol buvo.

- Gerai, - tarė karalienė Svaja, - tegu bus kaip nori. Nuo tada žmonės ir ėmė regėti spalvotus sapnus.

Tupi žvirblis išdidus.
Šaltis žvirbliui nebaisus,
Nes mamytė jam pasiuvo
Šiltą kailinę kepurę!

Sujung taškelius ir
nuspalvink žvirbliuką
bei pirmąsias snaiges.

Pats laikas pasidaryti savo Naujų Metų kalendorių, kuriame būtų surašytos tavo artimųjų ir draugų gimimo dienos.

SAUSIS

VASARIS

KOVAS

BALANDIS

GEGUŽĖ

BIRŽELIS

LIEPA

RUGPJŪTIS

RUGSĖJIS

SPALIS

LAPKRITIS

GRUODIS

EGUŽĖ

Pasaka Jėzuliui

Vytautas Keblonis

Per Kalėdų atostogas Agnutė viešėjo pas savo pusseserę Astutę, kuri gyvena nedideliame miestelyje, prie mažos bažnytėlės raudonu bokštu.

Vieną dieną, berods, šeštadienį, abi pusseserės gražiai žaidė kieme, lipdė senį besmegenį. Agnutė lipdė sau, Astutė - sau. Būtų ir nulipdžiusios, bet susipyko. Agnutei pasirodė, jog Astutė sugriovė jos lipdinį. Keršydama tą patį padarė ir Agnutė.

Į namus abidvi parėjo raudodamos.

Kitą dieną teta Laima, dėdė Pranas ir Astutė susiruošė į pamaldas. Žinoma, ir Agnutės nepaliko.

- Bet aš melstis nemoku... - nedrąsiai prisipažino mergaitė.

- Ne bėda, - tarė teta Laima. - Mes pasimelsim, o tu muzikos pasiklausysi.

Bažnyčioje buvo šalta ir tyku. Prie altoriaus virpėjo žvakių liepsnelės.

Kai užgrojo vargonai, Agnutė stipriai įsitvėrė tetai Laimai už rankos. Agnutei pasirodė, jog vargonų griaudėjimas pakels ją nuo žemės ir nuskraidins iki pat bažnyčios skliautų.

Kai ėjo namo, po kojom gurgždėjo sniegas. Kažkas sugurgždėjo ir mažosios Agnutės širdelėje. Ji prisigretino prie Astutės ir tarė:

- Aš ant tavęs nebepykstu, Astut...

- Ir aš nebe... - sušnibždėjo Astutė.

Nuo to karto Agnutė kas vakaras draugauja su Jėzuliu - būtinai jam paseka prieš miegą mamos perskaitytą pasaką.

RAMBYNAS

ROMAS SADAUSKAS

Ši kartą, bičiuliai, mes gerokai pavėlavome. Tiems, kas čionai keliavo prieš keletą šimtmečių, Rambyno kalnas savo didybe atsiverdavo iš toliausių tolių. Pasiekus jį, ne juokai būdavo pasiekti ir kalno viršūnę.

Rambynas tolydžio mažėjo. Pirmoji didelė jo nelaimė, Nemuno srovei nuskalavus kalno papėdę, žmonių atmintyje liko iš aštuoniolikto amžiaus pradžios. 1835 metais kalno griūtis buvo gal dar smarkesnė. Vienas

žmogus, tą įvykį matęs, tvirtino, kad iš kalno vidaus tą akimirką pasipylė ugnys. Paskraidė užiančios liepsnos po dangų ir Nemune užgeso, baisiai šnypšdamos. Didžiausia nelaimė Rambyną ištiko 1878 metų pavasarį, kai nuslinko Rambyno kalno liekanos. Išsilaikė tik medžiais apaugusi plokštikalnė,

Kiek legendų, padavimų
Mūs senoliai vis dar žino.
Buvo tai labai senai,
Kai gyveno milžinai,
Laumės gelsvą kasą pynė
Iš tautosakos lobyno.

Senolis girdėjo - jūs
irgi paklausykit ir
kitiems pasakykit ko
liaudies išmintis moko.
PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI

Žuvis ieško kur giliau,

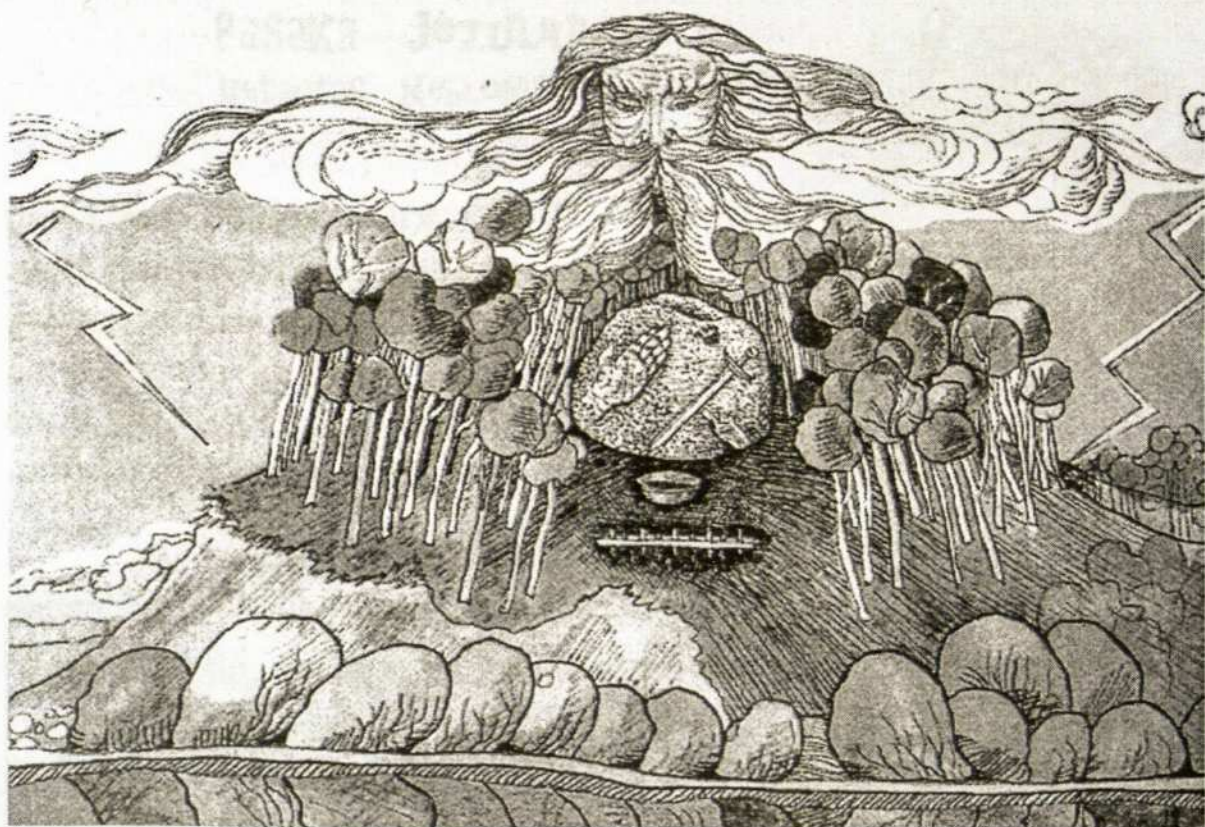
*Kur sielai gera, ten
kūnas dera.*

*Miegas už medų
saldesnis.*

Su pilvu nepasiginčysi.

*Duok Dieve rasti, o ne
pamesti.*

*Ką į dūšią įdedi, penki
neišims.*

nudaigstyta kalvelių ar kauburių, primenančių pilkapius. Daugiau nieko kaip ir neliko.

Kito kalno, kuriuo būtų taip domimasi, nerasi ne tik Žemaitijoje, bet ir per visą Lietuvą. Domėjosi ir savi, ir iš užsienių atklydę smalsuoliai. Bene kiekvienas, nuo Rambyno apsižvalgęs, būto ir nebūto iš vietinių pasakorių prisiklausė, kaip, jų išmanymu, kas būti galėjo ar turėjo. Tai ir atskirk dabar, kas tikra, o kas pasaka...

Eduardas Gizevijus, apsidairęs aplink nuo dar nenugriuvusio Rambyno, 1837 metais išleido knygelę „Rombinus“, kurioje aprašė ne tik prieš dvejus metus atsitikusią kalno nelaimę, bet ir visokiausių padavimų. Jei bent dalis tų padavimų turėtų tiesos, Rambyną derėtų visam pasauliui lankyti kaip Jeruzalę, Sinajų arba kitas šventas vietas. Sunku pasakyti, kas iš tiesų buvo prie Rambyno, kas ne.

Mokslo žmonėms, sprendžiant iš jų veikalų Rambynas žinomas kaip vakarinių lietuvių apeigų vieta. Kai kurie istorikai spėja, kad čia ant piliakalnio stovėjusi dar ir skalvių pilis Remigė, 18 kurią 1276 metais kryžiuočiai sunaikino. Vis dėlto net ir kryžiuočių

PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI

*Visko Dievas davė, tik
žmogaus norams galo
nėra.*

*Kas dieną mintyje,
naktį - sapne.*

*Žiūri kaip katinas į
lašinius.*

*Neieškok kvailių su
žiburiu: rasi ir patamsy.*

*Kas daug šneka, mažai
daro.*

*Nebūk nuliūdęs, kaip
nuo bulvienės bliūdo.*

*Kad kiaulė ragus
turėtų, visus išbaidytų.*

aprašymuose dažniau prisimenama ne ji, o Rambyno kalnas bei šventoji giria šalia. Pats kalnas vadinamas "lietuviams šventu". Tai rašyta šešiolikto amžiaus pabaigoje.

Knygoje "Apie Prūsijos karalystės kalnus" 1769 metais rašoma, jog "Rambyne senu papročiu, nepaisydami draudimo, lietuviai atlieka įvairias pagoniškas apeigas". Dar vėliau, net devynioliktame amžiuje, "čia keliaudavę žmonės melsti sveikatos, vaisingumo ir ant lygaus akmens (aukuro) dėdavę aukas seniesiems dievams".

Tik 1811 metais tas aukuro akmuo buvo Bardėnų ūkininko vokiečio Švarco suskaldytas girnoms. Per tai šis malūnininkas nusipelnė paniekos ir negero vietos žmonių atminimo.

Tą aukurą, pasak padavimo, ant Rambyno padėjęs pats senovės lietuvių dievas Perkūnas. Kaimyninis kalnas vadinamas šventąja Ramove, kurioje gyvenusį deivę Laimą.

Panašu, kad Rambynas buvo apgyventas visų pagoniškojo tikėjimo dievų. Eiti į kalną žmonėms buvo galima tik rūpestingai apsirengus, pasipuošus ir su gerais ketinimais.

Kitokia nei Rambynas yra Šatrija – raganų sostinė. Ant Šatrijos kalno vykdavusios slaptos raganų sueigos, ten jos planuodavo savo juodus darbus, už kuriuos buvo teisiamos, kankinamos, deginamos laužuose. Juodkrantėje, ką tik už Kuršmarių, visai netoli Rambyno, dar ir dabar stūkso Raganų kalnas. Girdėti, neva ten tamsiomis ir audrotomis naktimis vaidenasi baisūs dalykai.

O Rambyną amžiams gaubia susikaupimas ir šventa ramybė.

Už tai jį žemaičiai saugo iki šiolei. Ne taip jau seniai, jau šio amžiaus viduryje, tokiu sargu čia buvo šviesios atminties senelis Martynas Jankus, daug gero padaręs Mažojoje Lietuvoje. Rambyną jis mylėjo ir puoselėjo, tvarkė lankytojų knygą, kurstė ugnį, pats būdamas tarsi vaidila.

Per karus, vargus ir nelaisves ta Rambyno ugnis buvo gerokai priblėsusi. Kalnas su aplinkiniu, medžiais apaugusiu plotu, paskelbti draustiniu, tačiau iš tikrųjų labiau drausta tą amžiną ugnį saugoti negu šventas vietas naikinti. Tačiau ir tada žemaičiai rinkdavosi ant Rambyno kalno. Trumpiausią vasaros naktį švęsdavo pagonišką Rasos šventę, dainuodavo protėvių dainas, sekdamo istorines sakmes, prisimindavo senuosius pagonių dievus ir jiems aukodavo. Dabar jau niekieno nedraudžiami į šią šventę sukeliauja žmonės iš visos Lietuvos, net iš užsienio.

Leidžiantis paupiu ligi marių, nėra geresnio daikto, patogesnės viršūnės paskutinį sykį apžvelgti Nemuną. Netoliese prasideda delta, upė plačiai išsilieja, aukštesnės vietos tampa salomis. Nemunas skirstosi į daugybę srovių, kol dviem vagomis pagaliau pasiekia marias. Didžioji upė baigia savo kelionę.

Senovėje lietuviai tikėjo į visokias dvasias ir įvairius dievus. Taip atrodė senovės lietuvių miškų dievas.

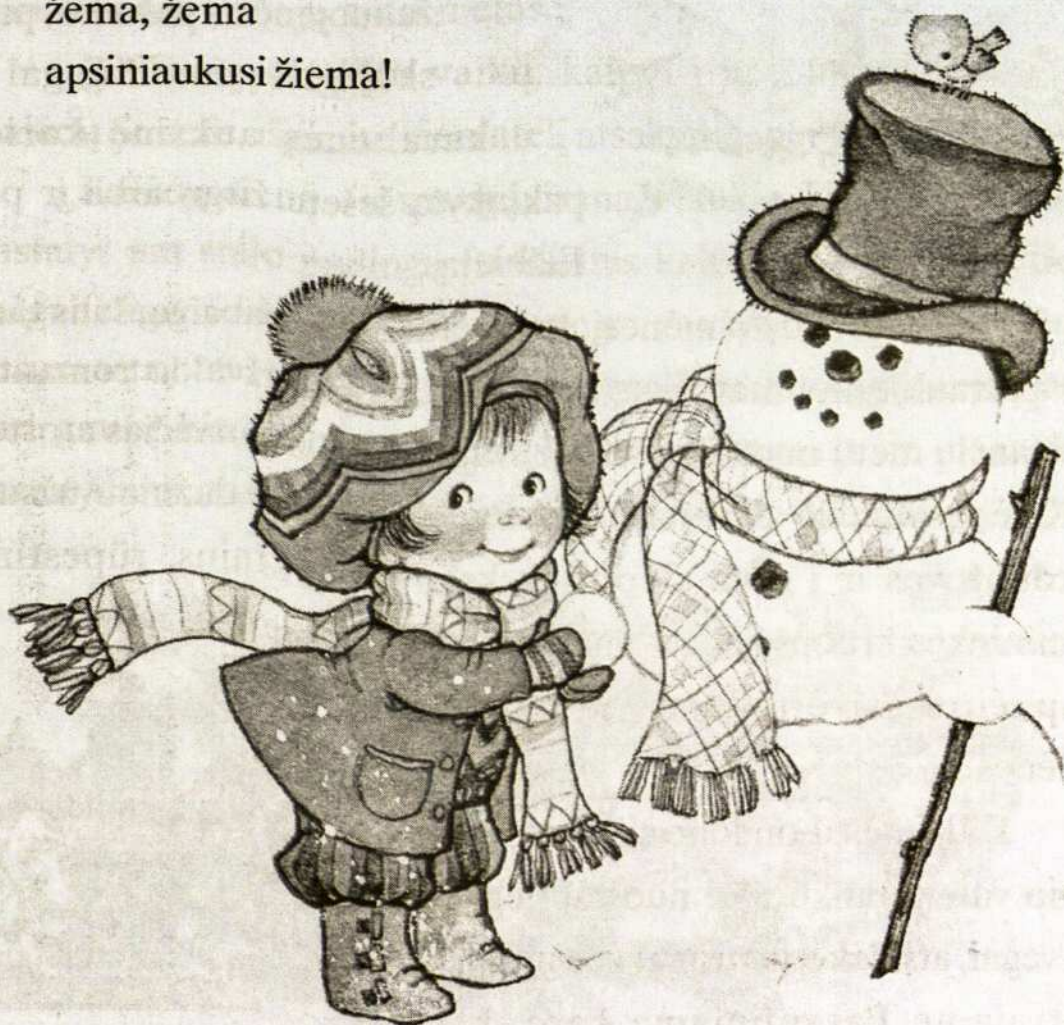

ŽEMA ŽIEMA

JURGIS KUNČINAS

Oi, kokia
žema,
žema,
žema
apsiniaukusi
žiema!
Čia ji pusto,
čia ji lyja...
Net kaliausės
supelija!..
Štai kokia
žema, žema
apsiniaukusi žiema!

Sunkios jos ledinės garnos...
Žiū! Per gruodą
bėga stirnos!
Jos tikrai nulėkt galės
lig pavasario žolės!..
Tad ir tu nenusimink:
takeliu mokyklon mink,
kol, palikęs troškų butą,
rasi pirmąją žibutę!

PILNA KOJINĖ DOVANŲ arba PUDINGO PASLAPTIS

AUDRONĖ GELŽINIENĖ

Gruodžio mėnuo Didžiojoje Britanijoje – pats nuostabiausias ir paslaptlingiausias metų laikas. Žinoma, ir kitu metu čia galima pamatyti be galo įdomių dalykų: didingas pilis, nuotaikingas ceremonijas, spalvingus karnavalus, vandenį plukdančią Temzę, žaliuojančias pieveles, pilnas skubančių žmonių, gal net karalienės auksinę karietą, pakinkytą šešetu žirgų arba ir pačią Elžbietą...

Tačiau gruodžio mėnesį, kai metai eina į pabaigą, šalis tampa dar patrauklesne, mat visus salos gyventojus užvaldo romantiška ateinančių metų nuotaika: vaikai svajoja apie ateinančias atostogas ir Kalėdų Senelio dovanas. Tėveliai slapčia vis dažniau užsuka į parduotuves ir į savo slėptuves krauna pirkinius, rūpestingos šeimininkės kruopščiai švarina namus, kol pagaliau, nė trupučio nesivėlindama, ateina šventė Kalėdos...

Didžiulėje Londono aikštėje, apsupta būrio vaikų, puikuoja nuostabi eglė. Tai norvegai, atsidėkodami anglams už pagalbą

22 Antrajame Pasauliniame kare, kasmet

atsiunčia šią žaliaskarę dovaną... Taigi eglė iš Norvegijos, o štai paprotys Kalėdoms puošti eglutes atkeliavo į Angliją drauge su karalienės Elžbietos vyru Albertu, kuris buvo vokiečių kilmės.

Kalėdų dieną Anglijos miestų ir miestelių gatvėse galima sutikti būrelius triukšmingų vaikų. Jie sveikina skubančius praeivius, linki jiems linksmų Kalėdų. Kiekvienas anglas žino, kad šiems vaikams reikia duoti smulkių pinigų. Sau vaikai nepasilieka nieko. Viską ką surinko jie atiduoda bažnyčioms, kurios šelpia vargšus.

Prieš Kalėdas Anglijos mokyklos uždaromos dviejų savaitių atostogoms. Nors šioje šalyje tėvai paprastai nelinkę lepinti savo vaikų, bet švenčių dienomis jie iš kailio neriasi, kad tik vaikai būtų linksmi ir laimingi. Žinoma tenka būti paklusniems, kad į kojine, kabančią prie lovos Kalėdų Senelis įdėtų dovanėlių, apie kurias vaikai svajojo visus metus...

Paklausę Anglijos vaikų, kaipgi į jų namus atkeliauja Kalėdų Senelis, išgirsite vienintelį atsakymą: per kaminą...

Kalėdų dieną – ir suaugę, ir maži laukia, kada šeimininkė pastatys ant stalo pudingą (tradicinis kalėdinis pyragas). Prieš valgant ant jo būtinai turi sudegti mažytės žvakutės. Bus nesuprastas tas, kuris stengsis kuo greičiau suvalgyti savo dalį, kad gautų kitą... Pudingą anglai valgo pamažu ir atsargiai kramtydami, mat kiekviena šeimininkė, minkydama tešlą, į

pudingą įdeda mažą sidabrinę pasagėlę, mažutį sidabrinį varpelį, sidabrinų monetų ar kitokių daikčiukų. Kas ras pinigėlį – bus turtingas, jei pasitaikys varpelis – bus laimingas šeimoje, o jei pasitaikys pasagėlė – ištisus metus lydės sėkmė.

Anglijoje labai populiarius paprotys prieš Kalėdas išsiųsti daugybę sveikinimo atvirukų savo giminaičiams, draugams ir pažįstamiems.

Nespėjus išblėsti Kalėdų išpūdžiams, atkeliauja ir kita šventė – Naujieji Metai. Big Benui išmušus dvylika valandų, visi anglai pakelia taures už Naujuosius Metus, už sėkmę, taiką ir laimę... Miestų aikštėse prie eglių visą Naujųjų naktį dega bengališkos ugnelės, įvairiausiom spalvomis žiburiuoja fejerverkai, skamba muzika ir dainos...

Naujuosius Metus išpūdingiausiai sutinka škotai. Vienoje Škotijos grafystėje kasmet gruodžio 31-osios vakare vyksta karnavalinė vyrų eisena su liepsnojančiais deglais. Juos lydi muzikantai ir netikėčiausiai apsirengusių žmonių minia. Kai eisena baigiama, visi deglai sumetami į krūvą. Prie didžiulio ugnies kalno visą naktį netyla šventinis šurmulyš.

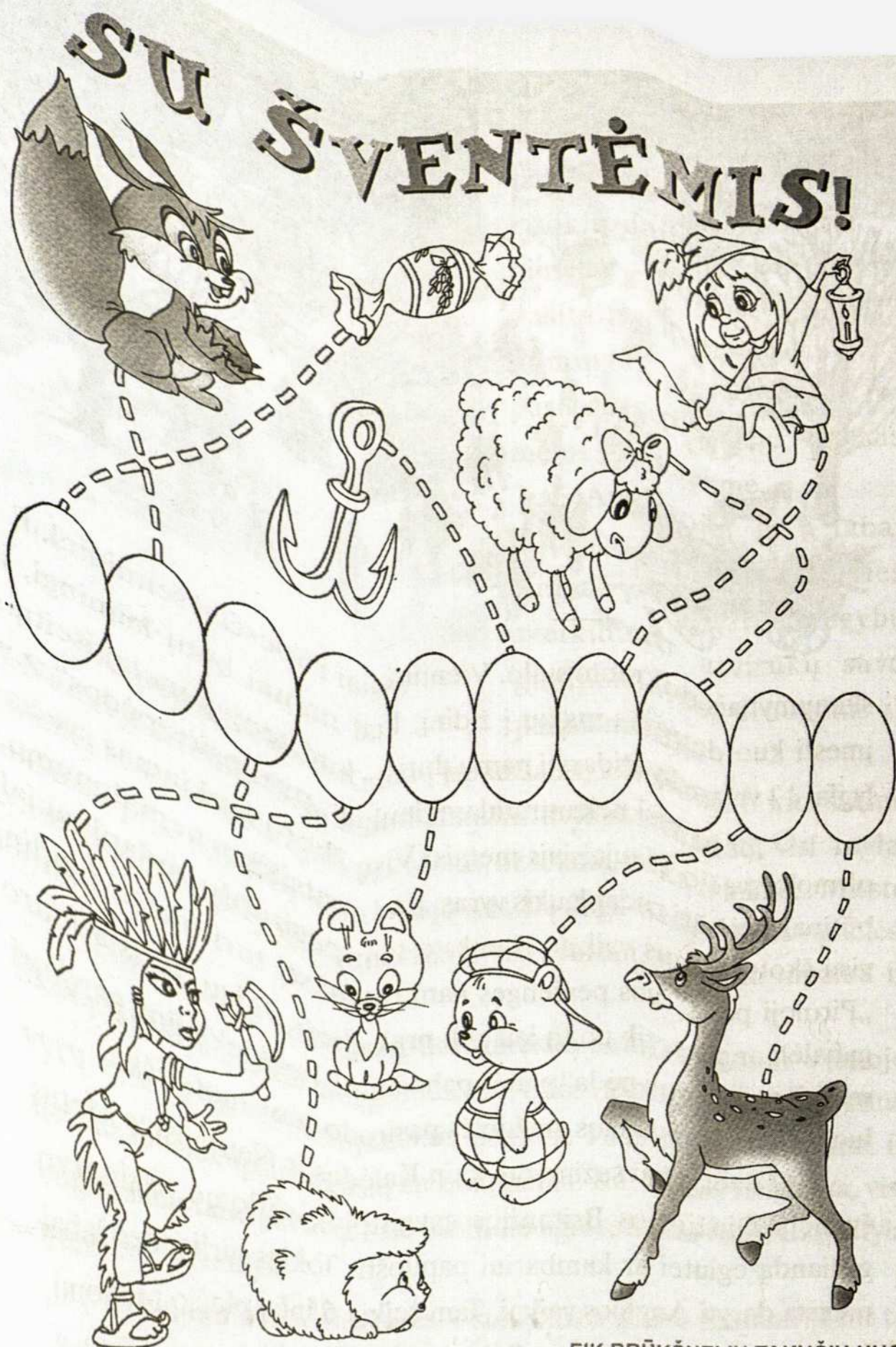
Naujųjų Metų išvakarės – sunkiausia diena škotams. Mat tą dieną neturi likti nepadaryto ar nepabaigto nė vieno darbo: į bibliotekas grąžinamos knygos, rašomi užsilikę laišakai, net laikrodžiai prisukami... Kai viskas sutvarkyta ir paruošta, belieka sėstis prie

skanumynais nukrauto stalo. Vienintėliai rūpesčiai šeimininkui – įmesti kuo daugiau malkų į židinį, kad namai būtų laimingi, ir lygiai 12 valandą atidaryti namų duris – kad senieji metai išeitų...

O po to visi nekantraudami laukia „pirmosios pėdos“, t.y. pirmojo svečio Naujaisiais metais. Visų škotų laukiamas svečias būtinai turi būti rudaplaukis vyras. Kad neatsitiktų nemalonumų į visų škotų namus vaikšto iš anksto tam pasiruošę rudaplaukiai. „Pirmoji pėda“ vos peržengęs namų slenkstį turi įmesti į židinį gabalėlį anglies, tik po to jau gali prakalbėti. Jeigu duris atidaro mergina, „pirmoji pėda“ gali ją pabučiuoti, bet kiek būna gardaus juoko, kai vietoj jaunos gražuolės pasirodo sena moteriškė.

O dabar, kai sužinojote kaip Kalėdas ir Naujuosius Metus švenčia Didžiosios Britanijos gyventojai, siūlome pasidaryti girliandą eglutei ar kambariui papuošti. Tokias girliandas labai mėgsta daryti Anglijos vaikai. Tam reikia 6 inčų pločio raudono, žalio ir mėlyno popieriaus. Sulankstykite jį dailiai „armonikėle“, ant viršaus nupaišykite varpelį ir iškirpkite. Štai ir šventinis papuošalas.

EIK BRŪKŠNELIŲ TAKUČIU NUO
KIEKVIENO PAVEIKSLĖLIO. PRIĖJĘS RATUKĄ ĮRAŠYK RAIDELE, KURIA
PRASIDEDA PAVEIKSLĖLIO PAVADINIMAS. KĄ PARAŠEI RATUKUOSE? GRAŽIAI
PERSKAITYK! NEPAMIRŠK VISKĄ NUSPALVINTI!

Daug pasaulio įdomybių
Nori sužinot vaikai,
Jas visas Žiniukas žino
Ir užrašo tau tiksliai.
Nori būti Žiniuku,
Tai skaityki iš pradžių...

AR ŽINAI? ŠIAURĖS ELNIAS

Visi žinome, kad šventojo Mikalojaus roges Kalėdų naktį tempia puikių Šiaurės elnių kinkinys. Tačiau ką mes žinome apie patį elnią?

Suaugęs elnias yra maždaug metro aukščio ir dviejų metrų ilgio ir gyvena maždaug 15 metų.

Gausiausiai šie gyvūnai paplitę šiaurinėse Europos, Azijos ir Pietų Amerikos (ten juos vadina karibu) dalyse. Taip pat ir Špicbergene, kur šaltis spigina kartais net iki minus 50 laipsnių. Šiaurinis elnias prisitaikęs gyventi sunkiomis sąlygomis - jo kūną dengia tankus ir ilgas kailis, po kaklu nukarę ilgi karčiai. Tokie kailiniai saugo gyvulį ne tik nuo šalčio, bet ir nuo drėgmės. Žiemą kailis pabąla, o vasarą virsta pilkšvai rudu.

Vasaros elnių gyvenamose vietose trumpos ir per tą laiką šie gyvūnai turi užsiauginti daug riebalų, kad galėtų ramiai iškęsti žiemą. Tada elniai ėda daug mažiau. Ant sušalusios žemės po storu sniegu

patalu jie
mažai ką randa,
todėl godžiai
sušlamščia viską:
žoles, ūglius,
samanas, ant kranto
išmestas žuvis,
paukščių kiaušinius.
Labai mėgsta druską
ir geria sūrų jūros
vandenį.

Elnių kanopos plačios. Aštriomis nagomis iš po sniego jie kasa maistą. Jei sniegas birus, padeda ir galva. Prasidėjus žiemai elniai traukia į pietus. Jie be vargo perplaukia upes, kitus vandens telkinius ir net kelių kilometrų pločio jūros sąsiaurius. Taip su visa banda keliauja du kartus per metus, o jų kelionės trunka vieną ar net du mėnesius. Kartais tenka nukeliauti iki 700 kilometrų. Elnių bandose pasitaiko nuo dviejų iki keturių tūkstančių gyvulių. Bandoje griežtas pasiskirstymas: yra vedlys – karalius, jo padėjėjai – lyg ministrai, taip pat ir dvariškiai. Karaliumi paprastai tampa tas, kuris turi didžiausius ir labiausiai išsišakojusius ragus. Dažniausiai tai senas patinas. Pavasarį vyksta patinų turnyrai, kuriuose jie ragais kaunasi dėl patelių. Nugalėtojas laimi valdžią ir daugiau “žmonių”, o pralaimėjęs kartais netenka ir ragų. Gruodžio mėnesį elniai ir taip meta ragus, o pavasarį jiems pradeda augti nauji, dar gražesni, padengti švelnia kailine oda, kuri po kiek laiko nusitrina.

Iš riebaus elnių pieno spaudžiamas sūris, elniai mėsos, riebalų ir odos šaltinis. Sudėtingais tundros ir taigos keliais jie pajėgia tempti sunkius krovinius. Elniai pusiau prijaukinti gyvūnai, todėl jiems nereikia nei tvartų statyti, nei ganyklomis rūpintis. Šiaurės kraštų gyventojai labai vertina elnius, kurie jiems atstoja ir karves ir arklius.

Ką bendro turi verpimo ratelis ir dantų grežimo mašina?

1788 m. amerikietis John Grynvd sugalvojo perdirbti savo mamos verpimo ratelį į tą baisią dantų gręžimo mašiną. Gręžiant gražtas sukdavosi labai lėtai ir todėl smarkiai skaudėjo.

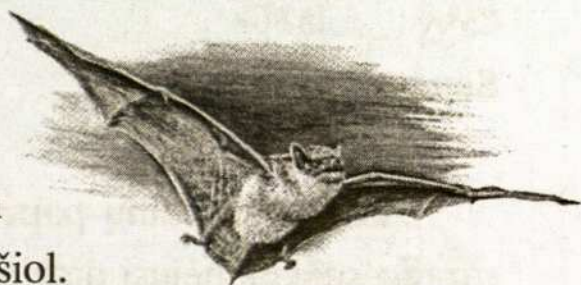
Juoko nauda

Kalbama, kad penkios minutės juoko suteikia mūsų organizmui tiek vitaminų, kiek jų yra kibire morkų. Nuo juoko pagėrėja galvos smegenų mityba, jose pagausėja įvairių medžiagų. Todėl linksmas žmogus paprastai jaučiasi daug geriau nei susirūpinęs, besijuokiant nustoja skaudėti galvą, ramiau plaka širdis, netgi sumažėja kraujo spaudimas. Kaip ir fiziniai pratimai, sakykim bėgimas, juokas labai gerai veikia organizmą.

Šikšnosparnių kalba

Grupė Australijos mokslininkų po ilgų tyrimų padarė išvadą, kad šikšnosparnių kur kas sudėtingesnė ir labiau išlavinta, negu buvo manyta iki šiol.

Paiškėjo, kad bendraudami tarpusavyje šie sparnuoti žinduoliai skleidžia daug daugiau garsų negu labiausiai išsivystę beždžionės. Mokslininkai iššifravo 22

šaukimo ir kvietimo signalus. Kitais, dar neiššifruotais signalais šikšnosparniai perduoda vienas kitam kitokią informaciją.

Koks bus oras?

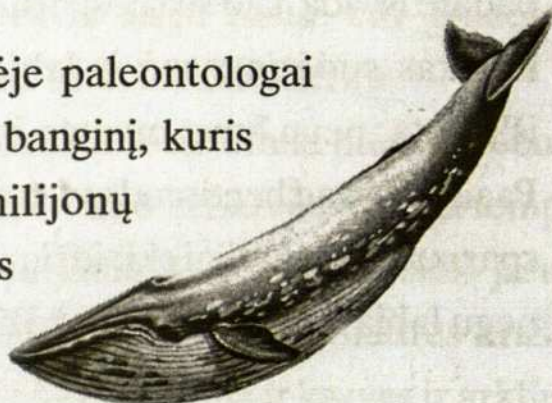

Vieną karštą vasaros dieną mokslininkas Izaokas Niutonas išėjo pasivaikščioti ir sutiko piemenį. Šis patarė grįžti namo ir apsivilkti apsiaustą. „Bus lietaus, milorde“, - pasakė piemuo. Tačiau danguje nebuvo nė debesėlio ir Niutonas, nepaisydamas patarimo nupėdino tolyn. Bet nepraėjo ir pusvalandis, ir prapliupo lyti. „Iš kur tu žinojai?“ - paklausė Niutonas, kai grįždamas atgal vėl sutiko piemenį. „Tai ne aš, - kukliai atsakė valstietis, - tai mano avys.“

Pasirodo, prieš lietų ir drėgnomis dienomis avies vilna prisigeria drėgmės ir pailgėja. Šią avies vilnų paslaptį seniai žinojo gyvulių augintojai. Kaip tik šia plauko savybe pagrįstas paprasčiausias prietaisas oro drėgmei nustatyti – higrometras.

Sausumos banginiai

Himalajų kalnų papėdėje paleontologai surado suakmenėjusį didžiulį banginį, kuris gyveno maždaug prieš 50 milijonų metų. Kaip šis jūrų gyvūnas galėjo patekti į kalnus?

Du kart du - keturi, bet surasti tu turi,
Ko arenoje po du...

Jei pieštukus dar turi, tai nuspalvinti gali!

Juokų maišelis

Buvo maišelis pilnas juokų
Išbiro, išlakstė – po vieną, po du.
Pasislėpė jie po "Eglutės" šakelėm,
Bus linksma skaityti vaikams ir tėveliams.

- Mamytė, dabar tavo spintelėje bus daug vietos, - sako mažoji Vaidutė.
- Kodėl, dukryte?
- Visus tavo kvėpalus supyliau į vieną buteliuką....

Sūnus klausia tėvą:

- Ar rašalas labai brangus?
- Ne, bet kodėl šito klausi?
- Mama labai supyko, nors tik truputį jo išliejau ant kilimo...

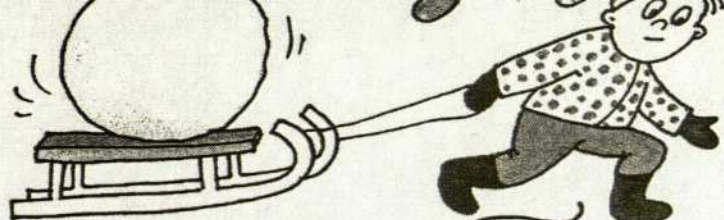
Zologijos sode Petriukas niekaip negali atsitraukti nuo beždžionių narvo.

- Tėveli, palaukim, kol nors viena taps žmogumi.

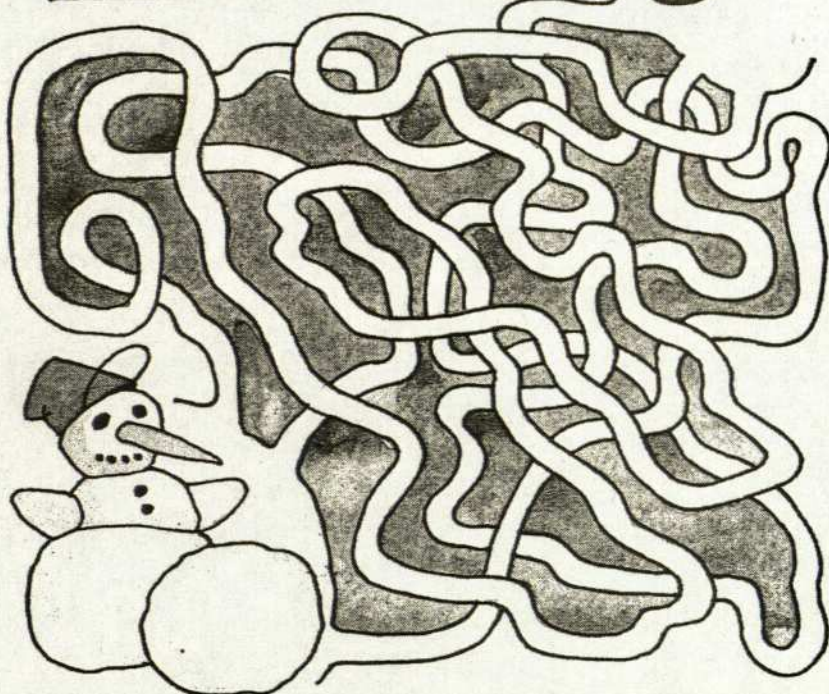
- Ačiū, teta už dovaną, - sako Sauliukas.

- Neverta dėkoti, mano mielas, - šypsosi teta.

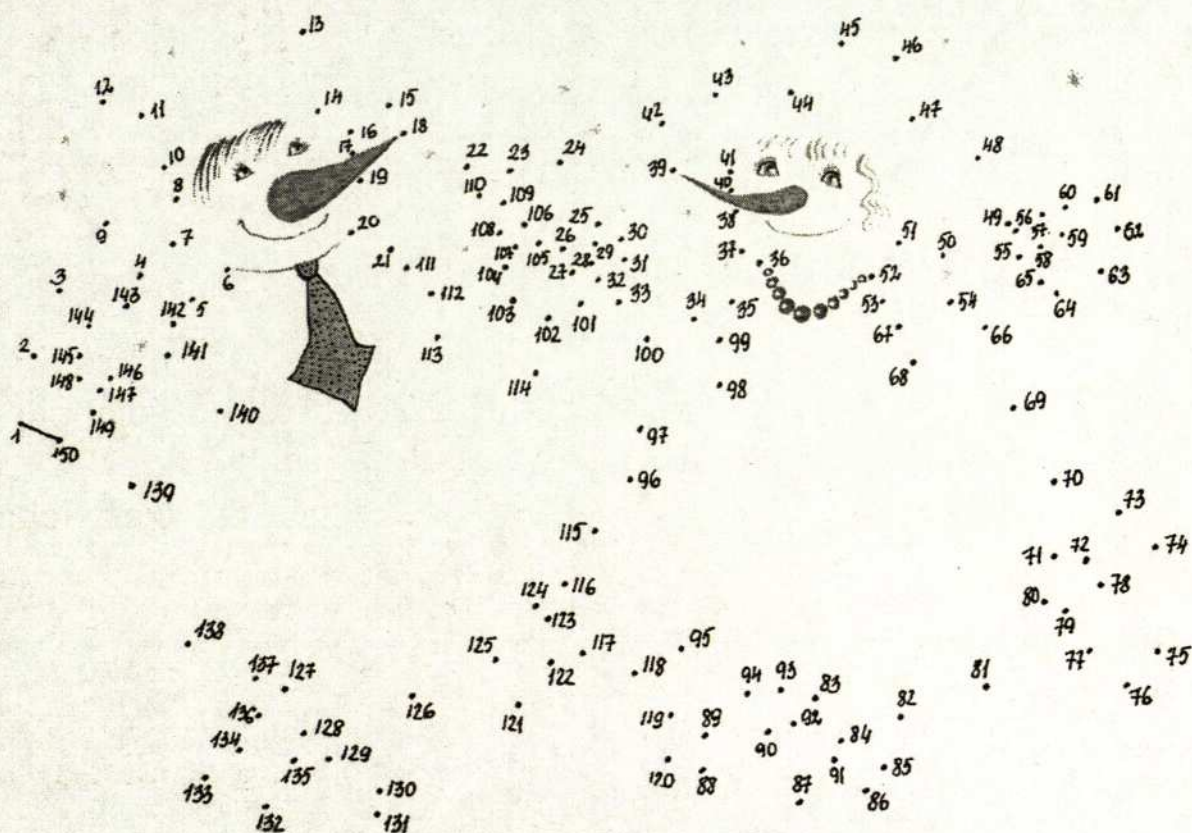
- Ir aš taip maniau, bet mama liepė...

Padėk
surasti
senį
besmegenį

Sujunk taškelius ir nuspelvink

EGLUTĖ
8812 W. 103 rd. St.,
Palos Hills, IL. 60465, USA
Tel. 708-430-1911

ALp(LKA)1785
2007, Nr.5

- Labą dieną tarė varnas
Jau nudžiugusiu balsu:
- Esu mokytojo Tarnas,
Tamstai laišką jė nešu.

Mykolo Dargio piešinys, Los Angeles Šv. Kazimiero mokykla

ISSN 1078-411X